

سرشناسه	: طالبیان، بیژن، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: کتاب کار و راهنمای زبان فارسی سال سوم دبیرستان/ مولف بیژن طالبیان
مشخصات نشر	: مشهد: شایسته‌گستر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۸ ص.
شابک	: 978-600-6839-23-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان دیگر: کتاب کار و راهنمای زبان فارسی ۳.
عنوان دیگر	: کتاب کار و راهنمای زبان فارسی ۳.
موضوع	: فارسی -- راهنمای آموزشی (متوسطه)
موضوع	: فارسی -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (متوسطه)
رده بندی کنگره	: PIR۲۶۲۶/ط۲۴۷۲۱۲۹۳
رده بندی دیویی	: ۴۰/۷۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۶۱۷۴۴۰
نوبت چاپ	: اول - ۱۳۹۳
تیراژ	: ۳۰۰ جلد
چاپ و صحافی :	: اساتید برنز

توجه:

کلیه حقوق این اثر برای پدید آور محفوظ است.
هیچ شخص حقیقی یا حقوقی اجازه چاپ و نشر تمام یا بخشی از این کتاب را به هر صورت (کپی، چاپ کتاب و جزوه یا دست نویس) را نداشته و کپی برداری از نظر قانونی ممنوع بوده و قابل پیگیری خواهد بود.

فهرست

۹۲	بیاموزیم: تلفظ‌های معیار و غیر معیار	۱	پیش‌گفتار (سخنی با دانش‌آموزان)
۹۵	درس شانزدهم: طنزپردازی	۳	درس اول: قواعد ترکیب
۹۹	بیاموزیم: واژه‌های مستقل یک تلفظی	۹	درس دوم: جمله
۱۰۱	درس هفدهم: ساختمان واژه (۱)	۱۳	بیاموزیم: واژه‌های هم‌آوا (۱)
۱۰۵	بیاموزیم: فرآیندهای واجی	۱۶	درس سوم: ویرایش
۱۰۷	درس هجدهم: کلمات دخیل در املاي فارسی (۱)	۱۸	بیاموزیم: واژه‌های هم‌آوا (۲)
۱۱۱	درس نوزدهم: مرجع‌شناسی	۲۰	درس چهارم: املاي «همزه» در فارسی
۱۱۶	درس بیستم: ساختمان واژه (۲)	۲۴	درس پنجم: مطابقت نهاد و فعل و انواع حذف
۱۱۸	بیاموزیم: فرآیند واجی (کاهش)	۲۷	بیاموزیم: واج‌های میانجی
۱۲۰	درس بیست و یکم: نقش‌های زبان	۳۰	درس ششم: نگارش تشریحی
۱۲۱	بیاموزیم: (ی) میانجی	۳۲	بیاموزیم: نشانه‌های رایج جمع
۱۲۴	درس بیست و دوم: آساند و نوشته‌های حقوقی	۳۴	درس هفتم: گروه فعلی
۱۲۹	بیاموزیم: فرآیند واجی (ابدال)	۴۲	بیاموزیم: کاربرد درست کلمات
۱۳۲	درس بیست و سوم: کلمات دخیل در املاي فارسی (۲)	۴۵	درس هشتم: زندگی‌نامه‌نویسی
۱۳۵	درس بیست و چهارم: ساختمان واژه (۳)	۴۸	بیاموزیم: فواصل نوشتاری
۱۳۸	بیاموزیم: فرآیند واجی (ادغام)	۵۱	درس نهم: جمله‌ی ساده و اجزای آن
۱۴۰	بخش پایانی: پرسش‌های چهارگزینه‌ای	۵۸	بیاموزیم: شیوه‌ی بلاغی و عادی
۱۴۰	(تست) قواعد هجایی و واج‌شماری	۶۳	درس دهم: نامطابق‌های املاي
۱۴۴	نکات کنکوری: تکواژها	۶۶	درس یازدهم: بازگردانی - بازنویسی
۱۴۸	(تست) تکواژ و واژه‌شماری	۶۹	بیاموزیم: غلط‌های املاي پرکاربرد
۱۵۲	نکات مهم: شمارش ترکیب‌های وصفی و اضافی	۷۲	درس دوازدهم: نظام معنایی زبان
۱۵۴	(تست) نقش‌های وابسته	۷۷	بیاموزیم: رعایت واژه‌های بی‌تشدید
۱۶۰	(تست) ساختمان واژه	۷۹	درس سیزدهم: گروه اسمی (۱)
۱۶۶	(تست) بیاموزیم	۸۳	بیاموزیم: کلمه‌های دوتلفظی
۱۷۱	(تست) اجزای جمله	۸۵	درس چهاردهم: آشنایی با نوشته‌های ادبی
۱۸۳	کلید چهارگزینه‌ها	۸۸	درس پانزدهم: گروه اسمی (۲)

به نام خدا

سخنی با دانش آموزان عزیز

کتاب کار و راهنمای زبان فارسی (۲) به فراگیران خود کمک می‌کند تا در چند زمینه‌ی زبان‌شناختی، مهارت پیدا کنند:

قدم اول کسب مهارت در حیطه‌ی شناختی (دانش) است؛ برای این منظور با نام‌بردن از انواع دانش‌های زبان‌شناسی و دستوری مانند: واحدهای گفتاری، انواع واج، ساخت‌ها، انواع وابسته‌ها یا انواع ساخت واژه‌ها به شناساندن دانش مطالب کتاب درسی پرداخته‌است. رویکرد دیگر در حیطه‌ی شناختی (فراگیری) است که قبل از مقایسه‌ی مهارت‌های دانشی با یک‌دیگر سعی کرده‌است مطالب کتاب را عیناً بازگو کند تا دانش‌آموزان متن اصلی و شیوه‌ی واقعی کتاب درسی را پیش روی خود ببینند و نیازی به مراجعه‌ی کتاب درسی نداشته باشند؛ هر جا امکان داشته است متون کتاب درسی به شیوه‌ی پرسش و پاسخ، بخش‌کردن متن‌ها و برجسته‌ساختن مفاهیم درسی کار فراگیران را راحت کرده‌است.

رویکرد نهایی و اصلی در حیطه‌ی شناختی (کاربری و تحلیل) است که کتاب کار با تکیه بر اطلاعات دو حوزه‌ی شناختی پیش، با ذکر نکات کلیدی و راه‌کارهای برون‌رفت از مشکلات دستوری، مثال‌هایی ذکر می‌کند؛ سپس برای کسب مهارت و تمرین بیشتر، از دانش‌آموزان می‌خواهد تا مثال‌ها و تمرین‌های بیشتری را در جدول‌ها پاسخ‌بگویند. در پایان همراه با راهنمایی‌های مهم و کلیدی هر بخش (دستوری، زبان‌شناسی، بیاموزیم، و...) تست‌های متنوعی از کنکورهای سراسری ارائه می‌کند. برای بهره‌مندی بیشتر از این کتاب کار بهتر است به چند نکته توجه کنید:

۱. در نگارش تمام بخش‌ها سعی شده‌است نیم‌فاصله‌ها و فاصله‌ها کاملاً رعایت شود تا متن این کتاب تمرین بسیار مفیدی باشد برای تشخیص و تمایز میان کلمات ساده و غیرساده (مشتق، مرکب، و مشتق‌مرکب) - چه در بحث اسم‌ها و چه در بحث افعال که فاصله یا نیم‌فاصله‌ی جزء غیرصرفی آن می‌تواند دانش‌آموزان را در تعیین نوع جمله‌های چند جزئی راهنمایی کند.
۲. ادامه‌ی بحث بلا توجه کنید که برای شناخت تکواژهای تصریفی پرکاربرد «می» درامضی استمراری و مضارع اخباری، «نشانه‌های جمع فارسی (ها، آن)، «تر و ترین»، همچنین برای شناخت «افعال کمکی» و «افعال مرکب» آن‌ها را نیز در نگارش کتاب نیم‌فاصله داده‌ایم به این معنا که این افعال نیز تنها یک کلمه هستند. که می‌تواند تمرین خوبی برای شناخت واژه‌شماری باشد.
۳. همان‌طور که گفتیم جدول‌ها و نمودارها در یادگیری و انسجام مطالب برای شما بسیار مفید و راه‌گشا خواهد بود.
۴. چون درس دستور و زبان فارسی را بدون تمرین کافی نمی‌توان فراگرفت از این جهت تمرینات خارج از کتاب درسی نیز برای شما فراهم شده که امید است در پاسخ‌دادن آن‌ها بسیار جلدی باشید.
۵. برای آشنایی با روش حل تمرینات، این کتاب برخی از تمرینات را پاسخ داده‌است.
۶. تلاش کرده‌ایم تا به نکات کنکوری مهم هر بخش کاملاً اشاره کنیم. علاوه بر این بخش پایانی کتاب شامل نمونه‌های متنوعی از سؤالات کنکوری گذشته‌است.

در تکرار این نکته‌ی آشکار باید تأکید کرد که قواعد علم زبان همانند علوم دیگر قانون‌مند هستند و نباید هیچ برداشت غیرعلمی را در حوزه‌ی آن پذیرفت اما تفاوت مهمی که زبان‌شناسی با دیگر دانش‌ها پیدامی‌کند در این است که زبان موجود زنده‌ای است که پیوسته در حال شکل‌گرفتن و به اصطلاح (شدن) است بدون آن‌که ماهیت اصلی آن تغییر کند. بنابراین در راهگذر زمان کاربرد کلمات و ساختار آن‌ها با تحوّل مناسبات فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی به‌طور نامحسوس تغییر می‌کنند و این تغییرات موجب به هم ریختن برخی قواعد آن می‌شود؛ همین موضوع بسیاری از دانش‌آموزان را از این درس دلزده می‌کند که منجر به بی‌اعتمادی و روی‌گردانی دانش‌آموزان از درس زبان فارسی می‌شود. لازم بود گردآورندگان این درس در برخی از موضوعات زبان‌شناسی و دستوری که آن‌ها را امروزه مطابق با زبان فارسی معیار نمی‌دانند توضیحات و دلایل کافی ارائه می‌دادند و مرز زبان تاریخی و معیار را تعیین می‌کردند تا راه اعمال سلیقه و دریافت‌های شخصی را به روی پرسش‌های این‌چنینی در کنکور می‌بستند.

۷- در پایان هر درس نمونه‌های زیادی از پرسش‌های نهایی انتخاب کرده‌ایم امید است در پاسخ آن‌ها بکوشید بدانید پاسخ به این نمونه‌ها در نمره‌ی نهایی شما اثر بسیار چشم‌گیری خواهد داشت.

۸. نویسنده خود، تمام مراحل تایپ، ویرایش، صفحه‌پردازی، انتخاب پرسش‌های نهایی و کنکوری را انجام داده‌است؛ از طرفی با طرح نشانه‌هایی برای بخش‌ها گوناگون دروس و جدول‌بندی‌های مناسب، تلاش کرده‌است تا کتاب گرفتار یک‌نواختی و تکرار نشود. اما ناخواسته ممکن است لغزش‌هایی در کار به چشم‌بیایید، که امید است در ویرایش‌های دیگر اگر خدا بخواهد - بهتر و مفیدتر تقدیم شما عزیزان شود. همکاران دانشمند و صائب‌نظری که برحسب اتفاق گوشه‌ی چشمی به این نوشته‌ها داشته‌اند برای بزرگداشت درس زبان فارسی به طریقی لغزش‌های احتمالی کتاب را متذکر شوند و نویسنده را در رفع کاستی‌ها یاری کنند.

توجه: حق چاپ و تکثیر این کتاب در اختیار نویسنده‌ی آن می‌باشد، لطفاً از تکثیر این کتاب به هر روش و شکلی خودداری کنید. «اگر پیامبران الهی امت‌ها را از بند شرک و گمراهی می‌رهانند و به سعادت اخروی رهنمون می‌کنند توجه به زبان و ادبیات ملی نیز آن ملت را از هجوم فرهنگ بیگانگان نجات داده و کشور را در برابر همه‌ی دسیسه‌ها و خطرات فرهنگی ایمن می‌گرداند.

«چگونه سر ز خجالت برآورم بر دوست که خدمتی به‌سزا بر نیامد از دستم»